Wpływ wielowymiarowego środowiska informacyjnego **na prowadzenie operacji informacyjnych**

W ŚWIECIE PEŁNYM PRZEKAZÓW DANYCH OPERACJE INFORMACYJNE MAJĄCE NA CELU WYWARCIE WPŁYWU NA OPINIE, EMOCJE I ZACHOWANIA LUDZI ZYSKAŁY NOWY WYMIAR.

ppłk rez. Jarosław Wiśnicki

Autor jest pracownikiem naukowym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Współcześnie operacje informacyjne kształtują obraz rzeczywistości w stopniu dotychczas niespotykanym. Dzięki nowoczesnym technologiom strategie i taktyki stosowane w wielowymiarowym środowisku informacyjnym mogą być lepiej ukierunkowane i personalizowane, co wpływa na większą skuteczność ich oddziaływania niż kiedykolwiek wcześniej. Jednakże z możliwościami, jakie niesie ze sobą postęp technologiczny, wiążą się także wyzwania, takie jak walka z dezinformacją, ochrona prywatności oraz zapewnienie bezpieczeństwa cyfrowego.

Celem niniejszego artykułu jest omówienie wpływu wielowymiarowego środowiska informacyjnego na współczesne operacje informacyjne. Analiza historii i ewolucji mediów, ich definicji oraz celów operacji informacyjnych, a także wpływu technologii na te procesy pozwoli wskazać, jak zmieniają się taktyka i strategie wykorzystywane w procesie kształtowania opinii publicznej.

DEFINICJA I CELE OPERACJI INFORMACYJNYCH

W dobie cyfrowej, gdy informacja staje się zarówno bronią, jak i walutą, operacje informacyjne zyskują na znaczeniu jako kluczowe narzędzia wpływające na politykę, na społeczeństwa i poszczególnych ich członków w postrzeganiu rzeczywistości. Na wstępie warto zdefiniować pojęcie *operacje informacyjne*. Są to zorganizowane działania mające na celu kształtowanie percepcji i zachowań ludzi przez manipulację informacjami. W tym kontekście operacje te mogą służyć zarówno celom pozytywnym (edukacja, świadomość społeczna), jak i negatywnym (np. dezinformacja czy manipulacja opiniami).

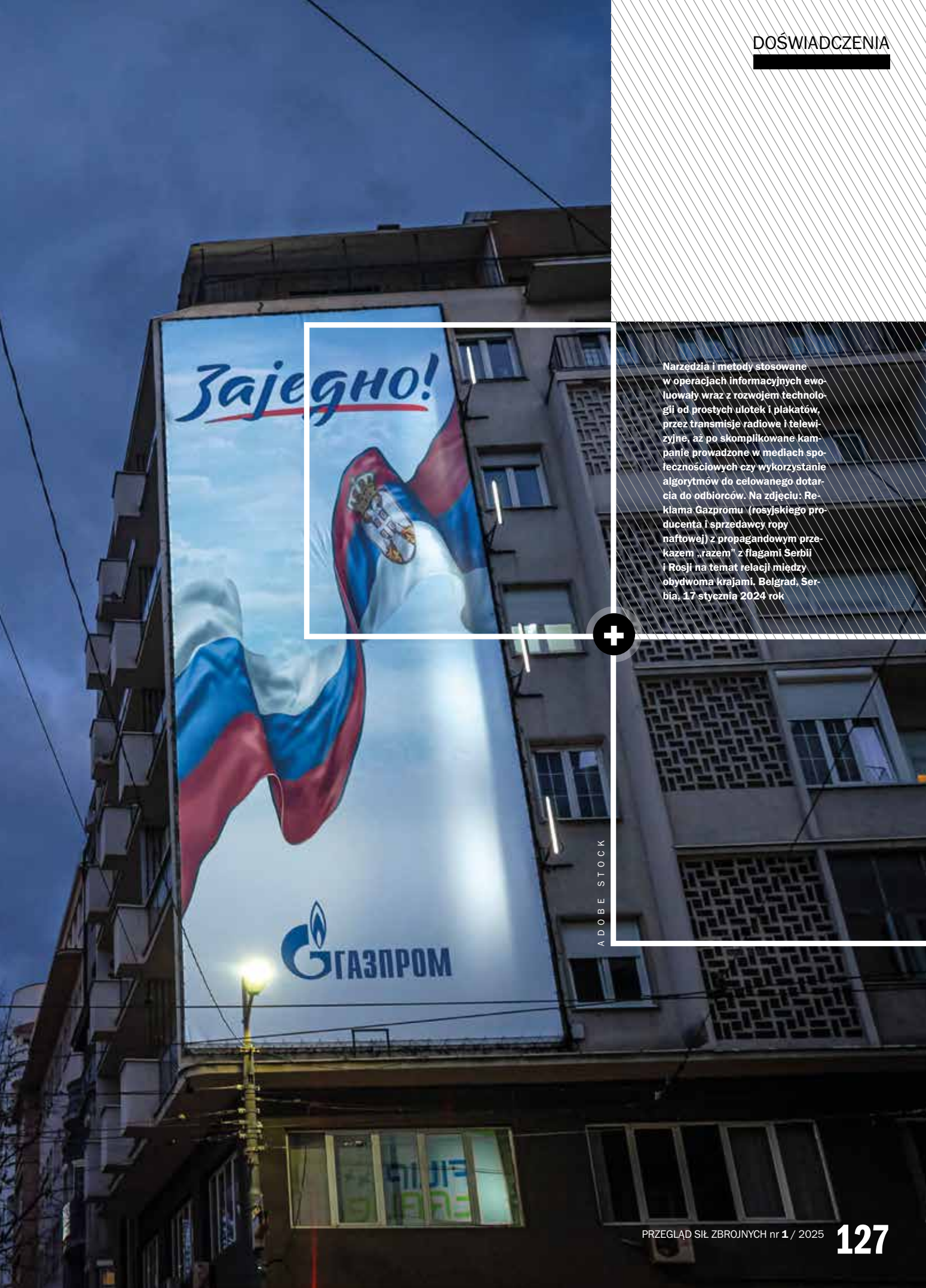

Narzędzia i metody stosowane w operacjach informacyjnych ewoluowały wraz z rozwojem technologii od prostych ulotek i plakatów, przez transmisje radiowe i telewizyjne, aż po skomplikowane kampanie prowadzone w mediach społecznościowych czy wykorzystanie algorytmów do celowanego dotarcia do odbiorców. Na zdjęciu: Reklama Gazpromu (rosyjskiego producenta i sprzedawcy ropy naftowej) z propagandowym przekazem „razem" z flagami Serbii i Rosji na temat relacji między obydwoma krajami. Belgrad, Serbia, 17 stycznia 2024 rok

ADOBE STOCK

Zasadnicze cele operacji informacyjnych mogą być różne w zależności od zamiaru ich twórców. Będą służyć, na przykład, wzmocnieniu lub podważeniu zaufania do instytucji, wpływać na wyniki wyborów i zmianę percepcji społecznej czy nawet powodować destabilizację społeczeństw. Narzędzia i metody stosowane w operacjach informacyjnych ewoluowały wraz z rozwojem technologii od prostych ulotek i plakatów, przez transmisje radiowe i telewizyjne, aż po skomplikowane kampanie prowadzone w mediach społecznościowych czy wykorzystanie algorytmów do celowanego dotarcia do odbiorców.

EDUKACJA I AKTYWNY UDZIAŁ W KSZTAŁTOWANIU NA KTÓRYCH MOŻEMY BUDOWAĆ ŚWIADOME

Różnica między współczesnymi operacjami informacyjnymi a tradycyjnymi formami propagandy dotyczy przede wszystkim skali, szybkości i precyzji „rażenia" obiektów oddziaływania. W przeszłości proces rozpowszechniania informacji przebiegał wolniej i był w mniejszym stopniu celowany, co ograniczało jego skuteczność. Obecnie, dzięki dostępowi do bogatych zbiorów danych oraz zaawansowanych technologii analizy, kampanie informacyjne mogą być przygotowywane pod kątem konkretnych grup społecznych lub nawet poszczególnych osób, co znacznie zwiększa ich oddziaływanie.

Warto również zauważyć, że współczesne działania informacyjne często wykorzystują tak zwane *echo chambers* (komory echa) w mediach społecznościowych. Otóż ich użytkownicy są otoczeni głównie informacjami i opiniami, które są zgodne z ich przekonaniami. Zjawisko to potęguje skuteczność działań informacyjnych, ponieważ przekazy docierają do osób już wcześniej skłonnych do przyjęcia danego komunikatu, jednocześnie izolując je od kontrargumentów lub alternatywnych punktów widzenia.

Operacje informacyjne w nowoczesnym świecie nie ograniczają się jedynie do działań rządów czy grup politycznych. Są to także narzędzia używane przez korporacje, organizacje pozarządowe, a nawet poszczególne osoby, które mają dostęp do odpowiednich zasobów i wiedzy. Rola tych aktorów w środowisku informacyjnym jest zatem istotnym czynnikiem wpływającym na dynamikę przekazu informacyjnego, stabilność społeczeństwa oraz bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe. Ta swoista demokratyzacja środków prowadzenia działań informacyjnych otwiera nowe możliwości, lecz stwarza także ryzyko, z którym społeczeństwa muszą się zmierzyć.

TECHNOLOGIA A OPERACJE INFORMACYJNE

W ciągu ostatnich dekad byliśmy świadkami ogromnego skoku technologicznego, który przekształcił niemal każdy aspekt naszego życia, w tym sposób, w jaki informacje są wytwarzane, dystrybuowane i konsumowane. Nowe technologie mają zasadnicze znaczenie w kształtowaniu współczesnych operacji informacyjnych, oferując narzędzia nie tylko o nieporównywalnie większym zasięgu i szybkości rozpowszechniania wiadomości, lecz pozwalające także na znacznie precyzyjniejsze i w większym stopniu celowane działania. Jednym z najbardziej oczywistych atutów technologii jest możliwość błyskawicznego rozpowszechniania informacji na niespotykaną dotąd skalę. Platformy mediów społecznościowych, aplikacje do komunikacji oraz strony internetowe pozwalają na osiągnięcie globalnego zasięgu w ciągu sekund. Sprawia to, że operacje informacyjne mogą być realizowane z wykorzystaniem różnorodnych kanałów, docierając do odbiorców na całym świecie niemal natychmiast. Warto podkreślić, że istotny wpływ na aktywność w środowisku informacyjnym mają również zaawansowane algorytmy i technologie analizy dużych zbiorów danych (*big data*) umożliwiające realizatorom przedmiotowych aktywności precyzyjne dostosowanie przekazów do konkretnych grup odbiorców lub nawet indywidualnych użytkowników. Personalizacja treści i *targetowanie* [target – docelowa, z punktu widzenia producenta, grupa odbiorców – red.] to techniki, które znacznie zwiększają efektywność operacji informacyjnych, umożliwiając tworzenie przekazów, które rezonują z osobistymi przekonaniami, zainteresowaniami, a nawet emocjami odbiorców. Tym samym sztuczna inteligencja (Artificial Intelligence – AI) i automatyzacja odgrywają coraz większą rolę w tworzeniu i rozpowszechnianiu treści w ramach operacji informacyjnych. Może ona generować przekonujące i realistycznie wyglądające treści – od tekstów po obrazy i filmy, które są trudne do odróżnienia od materiałów przygotowanych przez człowieka. Takie narzędzia pozwalają na szybkie i skuteczne rozpowszechnianie przekazów, jednocześnie utrudniając identyfikację źródeł i zamiarów stojących za nimi. Warto podkreślić, że w kontekście operacji informacyjnych technologia jest mieczem obosiecznym. Z jednej strony umożliwia efektywne i celowane komunikowanie się z publicznością. Z drugiej generuje wyzwania związane z cyberbezpieczeństwem i dezinformacją. Organizacje i rządy muszą wobec tego inwestować w zaawansowane rozwiązania w sferze cyberbezpieczeństwa, aby chronić się przed manipulacją i atakami informacyjnymi. Równocześnie wzrasta potrzeba znalezienia skutecznych metod wykrywania i zwalczania dezinformacji, co często wiąże się z opracowywaniem nowych technologii i algorytmów. Nowe technologie zdecydowanie zmieniły krajobraz operacji informacyjnych,

wprowadzając nowe możliwości, ale i stawiając wyzwania. W epoce, w której informacja stała się pociskiem o niewyobrażalnym zasięgu i rażeniu z niespotykaną siłą, zrozumienie wpływu technologii na operacje informacyjne ma kluczowe znaczenie dla ochrony demokracji i integralności społeczeństw.

WYZWANIA I OPORTUNIZMY

Ewolucja technologiczna oraz rozwój środowiska informacyjnego stawiają przed społeczeństwem nowe wyzwania oraz otwierają dodatkowe możliwości. Zmiany te mają znaczący wpływ na prowadzenie operacji poledla operacji informacyjnych przyszłości będzie postęp w dziedzinie technologii *deepfake* (media syntetyczne). Te zaawansowane narzędzia umożliwiają tworzenie realistycznych materiałów audio i wideo, które mogą być używane do wprowadzania opinii publicznej w błąd przez fałszowanie wypowiedzi znanych osób, tworzenie zmanipulowanych wiadomości czy nawet fałszywych zdarzeń historycznych. Takie gruntowne przewartościowanie możliwości współczesnego wielowymiarowego środowiska informacyjnego skłania do stwierdzenia, że wojny kognitywne będące dominującą dziedziną wojen IV i V generacji, podkreślające znacze-

ŚRODOWISKA INFORMACYJNEGO TO FUNDAMENTY, SPOŁECZEŃSTWO W ERZE DOMINACJI INFORMACJI

gających na wywieraniu wpływu na społeczeństwa, niosąc ze sobą konsekwencje etyczne, społeczne i polityczne, które wymagają pogłębionej refleksji oraz odpowiednich działań. Efektem celowych działań informacyjnych jest często wzrost polaryzacji, podważanie zaufania do instytucji oraz nasilenie napięć społecznych. Wyzwanie polega na znalezieniu sposobu na równoważenie wolności słowa z ochroną przed szkodliwymi treściami, co wymaga nowych regulacji prawnych oraz technologii weryfikujących informacje. Tym samym kluczowe staje się znalezienie równowagi między korzystaniem z możliwości oferowanych przez nowe technologie a zachowaniem wartości humanistycznych i etycznych. Ważna jest świadomość konsekwencji etycznych związanych z wykorzystaniem nowych narzędzi informacyjnych oraz potrzeba edukacji cyfrowej na wszystkich poziomach społeczeństwa.

PRZYSZŁOŚĆ OPERACJI INFORMACYJNYCH

W obliczu błyskawicznie rozwijającego się środowiska informacyjnego przyszłość operacji informacyjnych rysuje się jako arena pełna zarówno wyzwań, jak i możliwości. Przewidywanie kierunków, w jakich będą się one rozwijać, wymaga zrozumienia obecnych trendów oraz potencjalnych innowacji technologicznych, a także ich ewolucji w kontekście społecznym, kulturowym i ekonomicznym. Te istotne determinanty obejmują powstawanie nowych przestrzeni komunikacyjnych, zmiany w sposobach kontaktów międzyludzkich, a także wpływ tych zmian na życie społeczne i współczesne środowisko walki. W efekcie przyszłość operacji informacyjnych będzie się prawdopodobnie charakteryzować jeszcze większą personalizacją przekazów dzięki dalszemu rozwojowi algorytmów sztucznej inteligencji i analizie *big data*. Automatyzacja pozwoli na tworzenie coraz skuteczniejszych i odpowiednio ukierunkowanych kampanii, które będą mogły w czasie rzeczywistym dostosowywać się do zmieniających się nastrojów i preferencji odbiorców. Jednym z kluczowych wyzwań nie kontrolowania informacji, wpływania na postrzeganie oraz istotę manipulacji umysłami decydentów i społeczeństw, staną się wojnami przyszłości.

WNIOSKI

W miarę jak zanurzamy się głębiej w informacyjny wymiar naszego świata, staje się on coraz bardziej złożony i wielowymiarowy. Operacje informacyjne zarówno te prowadzone z pozytywnymi, jak i negatywnymi intencjami, ewoluują wraz z postępem technologicznym, otwierając nowe możliwości dla komunikacji, edukacji i wpływania na społeczeństwo. Jednocześnie niosą ze sobą wyzwania związane z dezinformacją, ochroną prywatności oraz zachowaniem integralności demokratycznych procesów.

Podsumowując, należy stwierdzić, że kluczowym aspektem bycia świadomym uczestnikiem współczesnego środowiska informacyjnego jest zrozumienie, że każdy z nas odgrywa rolę zarówno odbiorcy, jak i nadawcy informacji. Wymaga to od nas nie tylko krytycznego myślenia i umiejętności weryfikacji źródeł, lecz także odpowiedzialności za treści, które sami wytwarzamy i rozpowszechniamy. W tej sytuacji przyszłość operacji informacyjnych będzie zależeć od zdolności społeczeństw do adaptacji szybko zmieniających się technologii, do rozwijania nowych metod ochrony przed zagrożeniami i, co najważniejsze, do promowania otwartości, dialogu oraz wzajemnego szacunku. Zatem naturalną konsekwencją takiego stanu rzeczy powinno być dążenie do zrozumienia i odpowiedzialnego korzystania z narzędzi informacyjnych w demokratycznych społeczeństwach. To nie tylko zadanie dla ekspertów czy decydentów, to również nasza, indywidualna i zbiorowa, odpowiedzialność. Edukacja, świadomość i aktywny udział w kształtowaniu środowiska informacyjnego i rozwijających się w nim aktywności to fundamenty, na których możemy budować zdrowsze i bardziej świadome społeczeństwo w erze dominacji informacji. ■